

A man with short, light brown hair and a beard, wearing a blue V-neck sweater over a light blue polo shirt, stands with his arms crossed on a lush green golf course. In the background, a red and black lawnmower is visible on the grass.

Koppie erbij en lange adem, dan redden we het wel

Jannes Landkroon: 'De Green Deal: kop uit het zand en handen uit de mouwen, want de Green Deal gaat niet weg'

De drieëndertigjarige Jannes Landkroon mag dan een jonge hond zijn, hij is al wel coördinerend hoofdgreenkeeper bij Grontmij. Vakblad Greenkeeper kwam hem in 2009 voor het eerst tegen op Golfbaan Naarderbos, waar hij toen sinds kort werkzaam was als greenkeeper. Krap zeven jaar later is hij inmiddels vader van twee kinderen en flink gestegen op de ladder binnen de greenkeeperswereld.

Auteur: Santi Raats

Landkroon komt over als een compleet frisse wind, ook qua karakter. Hij is niet bang om pittige standpunten te ventileren. 'Ik wil best meedoen aan de Greenkeeper of the Year-verkiezing, maar sommige aspecten aan deze verkiezing kunnen verbeterd worden. Allereerst zouden de belangrijke mensen die er in de greenkeeperswereld al decennialang toe doen, in het zonnetje gezet kunnen worden. Zij verdienen hun sporen écht, met een oeuverprijs.' We geven hem geen ongelijk. Integendeel, het is zeer te waarderen dat deze greenkeeper nadenkt over de vraag hoe zijn vak overkomt op de buitenwereld.

Stadsjongen

Landkroon kwieke communicatie is wellicht een gevolg van zijn afkomst: een stadsjongen uit Hilversum. Zijn scholing begon met beroepsopleiding op het gebied van bloemisterij en tuincentra, maar zodra hij in een winkel aan de slag ging, kreeg hij het binnen in die beperkte ruimte benauwd. 'Ik wilde daarna de bosbouw in. Ik heb altijd van de buitenlucht gehouden. Ik liep vroeger wekelijks met mijn opa over de heide en heb daar erg goede herinneringen aan.'

Maar tijdens de opleiding bosbouw liep Landkroon zijn stage op golfbaan De Lage Vuursche. Hij werd spontaan verliefd op het greenkeepersvak. Niet direct op het gras, maar op de hele baan. 'De golfbaan werd iets "van mijzelf", zoals je eigen kind. Het is ontzettend mooi werk om iets wat van jezelf is tot iets moois te maken, om het algehele plaatje mooi te maken.'

Van greenkeeper tot hoofdgreenkeeper

Het liefste wilde Landkroon toen greenkeeper worden. Op advies van Arnoud de Jager, toenmalig hoofdgreenkeeper en inmiddels managing director op de Lage Vuursche, startte Landkroon in 2002 eerst op Helicon met de opleiding openbaar recreatie groenmedewerker, en een jaar later met de opleiding voorman openbaar recreatie groen, zodat hij zich nog wat kon oriënteren. Inmiddels trad hij, na zijn stagejaar, wel in dienst bij De Lage Vuursche. Toen hij in 2005 klaar was met de groenopleiding, begon hij direct aan de IPC-opleiding greenkeeper. Van 2001 tot 2008 werkte Landkroon op De Lage Vuursche. In 2008 kwam hij bij Grontmij in dienst. Al twee jaar later volgde de gedreven greenkeeper de Has-opleiding hoofdgreenkeeper. Deze functie zag Landkroon vanaf het begin van zijn loopbaan al zitten. 'Ik heb altijd een uitgesproken mening gehad, maar je moet wel in een positie zitten waarin je jouw mening ook kunt waarmaken.'

Losser geworden

Is hij een geboren leider? Landkroon laat zijn zelfkennis blijken: 'Niet bepaald, maar ik ontwikkel mezelf. Ik wilde voorheen bijvoorbeeld alles zelf kunnen regisseren. Deze karaktertrek van mij is veranderd door mijn functie als hoofdgreenkeeper. Vroeger kon ik niet loslaten; alles moest precies gebeuren zoals ik het in mijn hoofd had. Maar ik ben een heel losse hoofdgreenkeeper geworden. Het werk moet wel gebeuren, maar de jongens mogen dat op hun eigen manier doen. Het resultaat telt, de weg daarnaartoe wat minder.'

Vertrouwen hebben is zeker belangrijk in de functie van coördinerend hoofdgreenkeeper over maar liefst zes golfbanen. Landkroon kan niet langer meer overal met zijn neus bovenop zitten. 'De feedback van de klant, van de golfer, houd ik in de gaten. Zo kijk ik bijvoorbeeld naar wat er wordt geschreven op websites zoals "Leadingcourses". Twitter is voor mij ook een belangrijke informatiebron. Maar mijn greenkeepers en hoofdgreenkeepers zijn allemaal uitgerust met een goed stel hersenen en weten exact wat voor baan de klant en de gebruiker willen zien.' De hoofdgreenkeepers op de banen hebben de zaken prima onder controle. 'Op Naarderbos en Edda Huzid zijn Wajongers actief, en inmiddels ook een jongen die bij ons de Wajong is ontgroeid. Ik ben erg blij dat deze hoofdgreenkeepers zich zo ontfermen over deze jongens.'

Zes banen

Landkroon is ook nauw betrokken bij het aanpassen en opstellen van de onderhoudscontracten. Het is van belang dat een contract op maat is. Geen contract kan hetzelfde zijn, omdat elke klant, ondergrond, locatie, golfer en noem maar op een andere behandeling nodig heeft. Tussendoor een contract aanpassen is ook geen schande. Landkroon: 'We leven in een dynamische maatschappij, waarin kennis en wensen continu veranderen.'

Dag van een hoofdgreenkeeper

Hoe ziet zijn dag eruit? 'Ik ben greenkeeper in hart en nieren, dus probeer ik in het seizoen zo veel mogelijk mee te helpen met bijvoorbeeld maaien of rapidfacen. Over het algemeen ga ik naar een golfbaan – soms bezoek ik er twee op een dag – en bespreek ik daar met het greenkeepersteam hoe het in hun ogen loopt. Daarna loop ik over de golfbaan en spreek ik eventueel met de manager. In de middag zit ik voornamelijk achter de laptop om de administratie te doen en e-mails weg te werken. Administratieve taken zijn bijvoorbeeld rekeningen controleren en goedkeuren of producten afroepen.

Dat betekent dat ik op alle banen de benodigde producten inventariseer en de totale vraag aan bemesting, zand, zaad en noem maar op bestel. Als het uitkomt, doe ik de planning van de mannen die veelzijdig ingezet worden, de zogeheten flexibele schil. Zij voeren niet-frequente klussen op de golfbanen uit, zoals het vertidrainen van fairways, schudfrozen of kleine renovaties. Afgelopen jaar hebben we ook veel werk gehad met onze Sandmaster. Over het geheel genomen ben ik vijftig procent van de tijd binnen en vijftig procent buiten. Ik heb géén negen-tot-vijfbaan. Zodra mijn kinderen naar bed gaan, sla ik mijn laptop open.' Van de term "workaholic" moet Landkroon niets hebben. 'Dat is weer zo'n populaire term, net als "perfectionist". Ik heb een hekel aan clichés. Ik houd van mijn werk, op een passionele manier. Ik wil een goede prijs-kwaliteitverhouding voor de klant. Bij een onderhoudsproject van 3,5 ton kun je onmogelijk voor 7 ton leveren. Het budget is leidend. Maar de klant krijgt altijd een prima baan en weet ook van tevoren wat hij krijgt door het onderhoudscontract.'

Duurzaam onderhoud en Green Deal

Landkroon is sinds kort actief op de post Kennis van de NGA en zit in de websitecommissie van de DTRF. 'Ik hoop dat ik langs deze weg iets positiefs kan bijdragen aan ons wereldje. En een bonus is dat ik dicht op het vuur zit', zegt Landkroon. Zo hield hij een presentatie voor de NGF over zijn ideeën om 2020 tegemoet te treden. Een hot issue is de Green Deal. De gedreven hoofdgreenkeeper heeft daar duidelijk over nagedacht. 'Er is nog geen strakke handleiding en die komt er ook niet. We stimuleren de goede grassen in de greens ten opzichte van de ongewenste soorten. We bekijken wat op papier de beste situatie oplevert voor de grasbezetting en de grasstand. Dan voeren we onderhoud uit op basis van deze theorie en kijken we of het in de praktijk dezelfde voordelen oplevert. Moeten er elementen worden toegevoegd in de bodem? Grover zand? Heeft de green last van bomen? Op de golfbanen waar ik de greenkeepers coördineer, testen we allerlei onderhoudsmethoden die tot chemievrij beheer moeten leiden. Zodra ik een verzameling heb van methoden die werken, zullen we die implementeren op alle banen. Belangrijk is wel te beseffen dat de golfbaan geen proeftuin is en dat er geen negatieve effecten waargenomen moeten kunnen worden.'

Beste in de praktijk

En dat is precies wat het ministerie medio oktober van de Green Deal-ondertekenaars verlangt: een lijst van best practices, manieren van chemievrij

onderhoud, met daaraan toegevoegd een onderbouwing voor situaties waarin men absoluut niet zonder chemie kan. 'Juist, best practices: in de praktijk kijken wat het beste werkt op de lange termijn. Niemand heeft nu hapklare brokken liggen voor chemievrij beheer. Onze opdracht is, in een notendop: fors reduceren door middel van zelfregulering.'

'Een Field Top Maker op 0,5 hectare sportveld kan, maar op 15 hectare golfbaan wordt dat veel te duur'

Ideeën over handhaving Green Deal

Tot nu toe kon niemand vakblad Greenkeeper een duidelijk antwoord geven op de vraag wie de controle en handhaving van de Green Deal op zich gaat nemen en hoe dat gebeurt. Landkroon heeft hier echter wél over nagedacht. 'Als het ministerie de handhaving doortastend wil oppakken, moet de controle op orde zijn. Dat kan mijns inziens het beste door een onderzoeksbureau regelmatig en steekproefsgewijs monsters te laten nemen op locatie. Het ministerie kan ook de laboratoria, die elk jaar monsters testen voor golfbanen, verplichten om de benodigde monsters af te staan. Maar wellicht laten golfbanen dan niets meer door deze laboratoria testen. Dus de beste manier zou in mijn ogen zijn om een onderzoeksbureau te laten controleren op de golfbanen.'

In een totaalverbod gelooft Landkroon niet. 'Een totaalverbod is alleen mogelijk als de gebruiker zijn eisen aanpast. Maar als die niet veranderen, verandert de wens van de golfbaanmanager ook niet. In Nederland lijkt er onder gebruikers weinig animo voor een totaalverbod op chemie met alle gevolgen voor het aanzicht van de golfbanen.'

Omdat de golfer liever een perfecte baan ziet – en gelijk heeft hij of zij – zou een totaalverbod greenkeepers in een onmogelijke positie dwingen en zou men hier en daar de illegaliteit in duiken. Dan is goed beleid onmogelijk. De beste Green Deal zou zijn: uitzonderingen voor chemie voor uitzonderlijke situaties, onder strenge toetsingseisen. De belangrijkste toetsingseisen zou kunnen zijn dat het totale plaatje op orde is.'

Stigma

Om van het stigma van 'vervuiler' af te komen, zou er ook een tegengeluid gegeven mogen worden, vindt Landkroon. 'Het tegengeluid is dat golfbanen per saldo goed zijn voor het milieu. Daarvan ben ik overtuigd. Ik weet dat dit op den duur ook het geval zal zijn. Het klopt dat we chemie toepassen en het is nu noodzaak om dat te reduceren. Ik hoop dat we in 2020 kunnen laten zien dat we het gebruik van middelen sterk teruggebracht hebben, maar ook dat wij enorm bijdragen aan een gezonde planeet. Wie weet komt er nog wel eens een rapport waaruit blijkt dat golfbanen water zuiveren in plaats van verspillen of vervuilen.'

Groen, groener, groenst

Dit klinkt mogelijk tegendraads, maar dat is Landkroon niet als het om de Green Deal gaat. 'Chemie kan minder op golfbanen. Vroeger waren we té gefocust op het beeld, dat groen, groener, groenst moest zijn. In de zomer ging dat prima, maar in de winter moesten we hiervoor boeten met ziektes. Het gras groeit sneller, maar ook straatgras wordt gestimuleerd, waardoor de grasmat zwakker wordt. Door te hoge bemesting ontstaat overtollig vilt en de bodem komt vol te zitten met voeding. Hierdoor kan er nog overmatige groei plaatsvinden in het najaar, waardoor er kans is op zwak gras. Zwakker gras is sneller ziek. Dan is het wachten op schimmels in het najaar. Deze schimmels blijven vervolgens tot het voorjaar zichtbaar, doordat er geen herstel meer is.'

Onkruid versus ziekten en plagen

Volgens de hoofdgreenkeeper moet men in de Green Deal wel een onderscheid maken tussen bestrijdingsmiddelen tegen ziektes en plagen en bestrijdingsmiddelen tegen onkruid. 'In de meeste gevallen kunnen we onze ziektes en schimmels zonder chemie te lijf. Maar onkruid bestrijden op golfbanen gaat bijna niet zonder chemie. Op sportvelden van een halve hectare kun je onkruid wel te lijf met cultuurtechniek, zoals met de Field Top Maker. Maar daar is bij een golfbaan met 15 hectare fairway geen beginnen aan; dat is veel te duur! Wel ben ik ervan overtuigd dat noodgedwongen

innoveren heel snel kan gaan, waardoor wellicht ook hiervoor passende oplossingen komen.'

Less is more

Landkroon ziet in het begin een grote stijging van de onderhoudskosten door chemievrij beheer, zoals nu ook blijkt uit praktijkvoorbeelden, maar voorspelt dat de kosten van onderhoud op den duur waarschijnlijk weer zullen dalen. 'De kosten dalen zodra een golfbaan écht duurzaam is. Dat betekent goede grassen op de greens, goed waterdoorlatende greens, een gesetteelde grasbezetting, de golfer die chemievrij beheer accepteert en noem maar op. Dan geldt *less is more*: we hoeven dan minder te maaien, minder te bemesten, minder water te geven op de greens. Dat scheelt heel veel kosten.'

Lange termijn

Dit kan echter niet voor elkaar gebokst worden in een paar jaar tijd, wat de greenkeepers voor een enorme uitdaging plaats. 'De Pan is een goed voorbeeld van een baan die de transitie van straatgras naar goede grassen heeft doorlopen, maar niet over één nacht ijs. Dat is geleidelijk gebeurd, zonder tussentijds kwaliteitsverlies. Golfbanen kunnen onmogelijk ineens chemie uitbannen zonder het beeld aan te tasten. Greenkeepers willen in de tussentijd geen kwaliteitsverlies lijden en geen afbreuk doen aan het golfersgenot. We kunnen chemie wel in grote stappen afbouwen, maar dat wil niemand. Kleine stappen zijn onze enige kans op een goede uitvoering van de Green Deal. Koppie erbij en lange adem, dan redden we het wel.'

Be social

Scan of ga naar:

www.greenkeeper.nl/artikel.asp?id=9-5621